

Nacionalinė opioidinių analgetikų konferencija

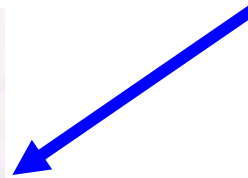
Paneikime mitus apie opioidinius analgetikus

Skausmo klinikų asociacija
LR Sveikatos apsaugos ministerija
Lietuvos skausmo draugija
Lietuvos klinikinės toksikologijos draugija

www.skausmoklinika.lt

Kas yra kas?

- Opiumas
- Opiatas

- Opioidas

- Opioidinis analgetikas – vaistas, analgetikas, veikiantis per opioidinius receptorius
- Narkotikas – medžiaga, sukelianti nejautrą ar stuporą

Mitai apie opioidinius analgetikus

“Mažiau mitų – mažiau skausmo”

Alfredas Vaitkus

Skausmo klinikų asociacija
www.skausmoklinika.lt, www.jeiskauda.lt

XXI a. – ar laikas tikėti mitais?

2001 m. balandžio 28 d. Dennis Tito tapo pirmuoju kosminiu turistu, aplankęs Tarptautinę kosminę stotį...

www.wikipedia.org

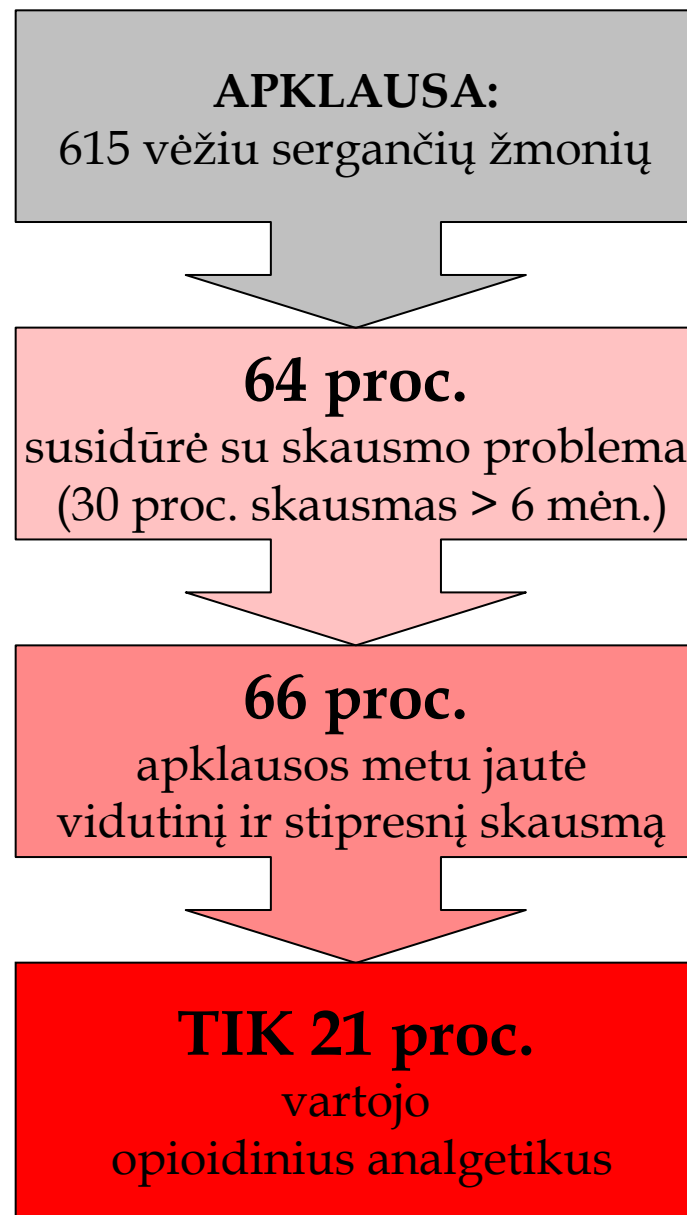
Lietuvoje per pastarąjį dešimtmetį atlikta ~70 širdies transplantacijų.

*Nacionalinis transplantacijos biuras
www.transplantacija.lt*

“Lietuva – drąsi šalis”

2005 m.

Apklausa Lietuvos
onkologijos įstaigose

Kur esame?

2008 m. vaistinės paskirties narkotinių medžiagų suvartojimas **morfino ekvivalentais**:

- JAV – 647,98 mg/ asmeniui
- Kanada – 643,05 mg/ asmeniui
- Austrija – 420,25 mg/ asmeniui
- Australija – 338,23 mg/ asmeniui
- Estija – 63,80 mg/ asmeniui
- Lenkija – 45,28 mg/ asmeniui
- Lietuva – 31,82 mg/ asmeniui
- Latvija – 20,41 mg/ asmeniui
- Rusija – 1,6 mg/ asmeniui

1 mitas

Stiprių opioidinių analgetikų negalima skirti, jei pacientas serga neonkologine liga arba, jei jo skausmo priežastis nėra patikslinta.

Gydytojų apklausa gydytojų tobulinimosi kursų metu (2009-2010):

- sąnario skausmas – 48 proc. neskirtų stiprių opioidinių analgetikų jokiais atvejais
- nepatikslintos kilmės skausmas – 46 proc. gydytojų neskirtų opioidinių analgetikų nepatikslinę diagnozės

Deja ... nuo Nepriklausomybės atkūrimo LR įstatymuose nėra nė vieno žodžio apie draudimus

2 mitas

Opioidinių analgetikų negalima paskirti be specialistų konsultacijos.

Gydytojų apklausa gydytojų tobulinimosi kursų metu (2009-2010):

- vėžio ligos sukeltas skausmas – 18 proc. nepradėtų jokių opioidinių analgetikų savarankiškai

3 mitas

Vartojant opioidinius analgetikus vystosi tolerancija – reikia vis didesnių vaisto dozių.

- Tai ne mitas, tai normali fiziologinė reakcija!
- Šis procesas yra grįžtamas nutraukus opioidinių analgetikų vartojimą.

4 mitas

Reikėtų vartoti mažesnes, nei paskirtos opioidinių analgetikų dozes arba juos vartoti tik tuomet, kai skausmas tampa nepakeliamu, kad išvengtume priklausomybės.

- Paprastai skiriama optimali dozė – nei per didelė, nei per maža – tokia, kurios reikia, kad skausmas būtų toleruojamas
- Mažesnės, nei optimalios dozės mažina skausmo malšinimo efektyvumą
- Išgėrus vaistus tuomet, kai skausmas stipriai įsiskauda, skausmas dažnai malšinamas nepakankamai

5 mitas

Geriant tokius stiprius analgetikus, žmogus nejaus jokio skausmo, gali pakenkti sau.

- Opioidinių analgetikų skiriama tiek, kiek reikia skausmui sumažinti, bet nenuimti
- Opioidinių analgetikų skiriama skausmui mažinti, bet ne normaliems jutimams slopinti
- Opioidiniai analgetikai dažnai efektyvūs tik iš dalies
- Opioidiniai analgetikai efektyvūs ne visais atvejais

6 mitas

Opioidiniai analgetikai gali būti skiriami tik kaip paskutinė pagalba kritiškai sunkiai sergantiems ar mirštantiems ligoniams.

Onkologinių ligonių apklausa

(Nacionalinės sveikatos tarybos metinis pranešimas, 2008)

Tik **21 proc.** iš jaučiančių vidutinį ar stipresnį skausmą vartojo opioidinius analgetikus!!!

Vadinasi geriau gyventi, bet beprasmiškai – vaikščioti nuo gydytojo prie gydytojo, užsiimti savigyda, kentėti, pykti, užsidaryti, netekti darbo, šeimos, žudytis... ?

7 mitas

Vartodamas opioidinius analgetikus pacientas “pripras”, taps “priklausomu”.

- Ką turime galvoje sakydami “pripras”?
“Pripras gyventi mažiau kentėdamas”?
- Kas yra “priklausomas”?
“Narkomanas”?
- Kiek pažįstate tokių iš savo praktikos?

8 mitas

Jei pacientas pradės vartoti opioidinius analgetikus – turės juos vartoti iki gyvenimo pabaigos negalėdamas nutraukti.

Kokias ligas ar skausminius sindromus gydome?

- Nepagydomas ir mirtinas
- Nepagydomas, bet nemirtinas
- Sunkiai ar ilgai gydomas, kai pasveikti reikia laiko ar perspektyva neaiški

9 mitas

Opioidiniai analgetikai slopina sunkiai sergančio sąmonę ir kvėpavimą.

- Dozę didinant palaipsniui dėl išsivysčiusios tolerancijos kvėpavimo slopinimas yra retenybė
- Mieguistmas dažnai yra ne bendro slopinimo išdava, bet dėl to, kad pacientas nejaučia skausmo, yra atsipalaidavęs

Kiti mitai...

- Opioidinių analgetikų netikslinga skirti dėl stiprių nepageidaujamų reakcijų.

O kaip NVNU? NVNU 1-2% vartojančiųjų sukelia reikšmingus virškinimo trakto sutrikimus

- Opioidiniai analgetikai “sodina” kepenis, “kenkia” širdžiai.

Kur parašyta? O kuris analgetikas veikia šiuos organus teigiamai? Su NVNU vartojimu JAV siejama nuo 3 200 iki 16 500 mirčių per metus.

Pabaigai (arba pradžiai)

“Kentėk ir tau bus atlyginta” ?

“... saugosiu žmogaus gyvybę ir ... gerbsiu jos orumą”

“... stengsiuosi neatsilikti nuo medicinos mokslo pažangos...”

Mūsų baimė neturėtų kliudyti padėti, tai turėtų būti tiesiog atsargumo faktorius.